

Raport z oceny własnej Wydziału Nauk o Ziemi w zakresie jakości kształcenia w roku akademickim 2012/2013

I Informacje wstępne

1. Informacje o WZJK i KZZJK (*data powołania, składy, opis struktury*)

W roku akademickim 2012/2013 Wydziałowy Zespół Jakości Kształcenia na Wydziale Nauk o Ziemi pracował w składzie:

- Prof. UŚ dr hab. Maria Tkocz – Wydziałowy Pełnomocnik ds. Jakości Kształcenia – Przewodnicząca zespołu,
- członkowie: dr Justyna Ciesielczuk, dr Piotr Siwek, dr hab. Magdalena Misch-Kennan, dr Ryszard Dubiel, dr Jolanta Pierwoła, dr Iwona Stan-Kłeczek, dr Sławomir Pytel, dr hab. Franciszek Kłosowski, dr Ewa Łupikasza, dr hab. Urszula Myga-Piątek (od marca, 2013).

2. Informacje o stanie prac nad wdrożeniem SZJK w jednostce.

Członkowie Rady Wydziału zostali poinformowani o wdrożeniu Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia.

3. Informacje o akredytacjach w jednostce (*o ile były takie w roku 2012/2013*).

W roku akademickim objętym sprawozdaniem nie były przeprowadzone akredytacje na żadnym z kierunków prowadzonych na Wydziale Nauk o Ziemi

4. Inne.

II Działania na rzecz jakości kształcenia

1. Doskonalenie programów kształcenia i jego efektów

a. Informacje o zmianach w programach kształcenia wynikających z wymogu dostosowania do KRK (*jakie kierunki z rozbiciem na formy, stopnie, poziomy*)

W roku 2012/2013 Wydział Nauk o Ziemi kształcił studentów na trzech kierunkach: Geografii, Geologii i Geofizyki. Program studiów geograficznych prowadzony był według obowiązujących standardów w systemie dwustopniowym (I i II stopnia). W roku akademickim uruchomiono na kierunku geografia kilka nowych specjalności. Studenci mieli do wyboru jedną z 8 specjalności tj.:

- Geograficzne systemy informacyjne – GIS
- Hydroklimatologia
- Rekonstrukcja środowiska geograficznego
- Zintegrowane gospodarowanie środowiskiem
- Geografia społeczno-ekonomiczna
- Zagospodarowanie przestrzenne
- Gospodarka turystyczna
- Turystyka międzynarodowa

Największym zainteresowaniem cieszyły się specjalności: zagospodarowanie przestrzenne, GIS oraz Turystyka Międzynarodowa. Nie uruchomiono specjalności Gospodarka turystyczna, w zamian powstały dwie grupy o specjalności Turystyka międzynarodowa.

W roku akademickim 2012/2013 program studiów geologicznych realizowany był w systemie dwustopniowym (I i II stopnia). Studia magisterskie prowadzone były w ramach dwóch **specjalności**:

1) **Geochemia i mineralogia** zajmująca się badaniami minerałów i skał oraz ich zastosowaniem w praktyce, obiegiem pierwiastków chemicznych w przyrodzie, procesami prowadzącymi do powstawania skał i złóż kopalin użytecznych.

2) **Stratygraficzno-poszukiwawczej** obejmującej następujące **specjalizacje**:

- Paleontologia i stratygrafia zajmująca się odtwarzaniem i chronologią zdarzeń geologicznych na Ziemi, sposobami określania wieku skał, badaniem kopalnej fauny i flory;
- Geologia poszukiwawcza obejmująca kartowanie geologiczne, geologiczną interpretację zdjęć satelitarnych i lotniczych, metody badań budowy geologicznej ze szczególnym uwzględnieniem obszarów węglonośnych;
- Ochrona litosfery i zasobów złóż zajmująca się poszukiwaniem, rozpoznawaniem i dokumentowaniem złóż, ekonomiką i ochroną złóż surowców mineralnych, zastosowaniem metod geofizycznych w geologii i ochronie środowiska;
- Hydrogeologia i ochrona środowiska wodnego zajmująca się rozpoznawaniem, zagospodarowaniem i ochroną zasobów wód podziemnych oraz ochroną hydrosfery przed zanieczyszczeniami antropogenicznymi;

Studia na kierunku geofizyka były studiami międzywydziałowymi, prowadzonymi przez WNoZ i Instytut Fizyki UŚ w systemie dwustopniowym (I i II stopnia). W roku akademickim 2012/2013 zrealizowano studia licencjackie i uruchomiono studia drugiego stopnia.

Międzywydziałowy charakter mają także studia ochrona środowiska (wspólnie z wydziałem Biologii, Fizyki i Chemii). Na wydziale Nauk o Ziemi realizowana była specjalność Geoekologia.

Na III stopniu kształcenia – studia doktoranckie kontynuuje 66 doktorantów, czego 30 na kierunku Geologia i 36 na kierunku Geografia. 16 doktorantów ma otwarty przewód doktorski (98 na geografii i 8 na geologii)

b. Nowe programy kształcenia i likwidacja dotychczasowych (*kierunki, specjalności, zamiar utworzenia/zlikwidowania i stan zaawansowania prac*)

W ramach dostosowania programów kształcenia do KRK wprowadzono nowe specjalności na kierunku geografia, które będą realizowane od roku 2012/2013:

- Geograficzne systemy informacyjne – GIS,
- Hydroklimatologia,
- Rekonstrukcja środowiska geograficznego,

- Zintegrowane gospodarowanie środowiskiem,
- Geografia społeczno-ekonomiczna,
- Zagospodarowanie przestrzenne,
- Gospodarka turystyczna
- Turystyka międzynarodowa

W ramach kierunku geologia wprowadzono specjalności:

- Paleontologia i stratygrafia,
- Geologia poszukiwawcza,
- Ochrona litosfery i zasobów złóż,
- Hydrogeologia i ochrona środowiska wodnego

W związku z nowymi specjalnościami przygotowano nowe programy kształcenia oraz zweryfikowano dotychczasowe programy na istniejących specjalnościach dostosowując je do KRK.

Kierunek Geofizyka od roku 2012/2013 realizowany będzie jako kierunek zamawiany w ramach projektu „GEOFUTURE - Geofizyka w gospodarce przyszłości” z Priorytetu IV-Szkolnictwo wyższe i nauka, poddziałanie 4.1.2 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

- c. *Zgodność programów z misją i strategią uczelni oraz jednostki (o ile jednostka je posiada – stan zaawansowania prac nad misją/strategią)*

W maju 2012 r. zespół do opracowania strategii wydziału Nauk o Ziemi zakończył prace nad opracowaniem strategii WNoZ. Członkami ds. Strategii zespołu byli:

dr hab. prof. UŚ Andrzej Witkowski – przewodniczący Zespołu, dr hab. Urszula Myga-Piątek, dr hab. prof. UŚ, dr hab. prof. UŚ Paweł Filipiak, dr Iwona Jelonek, dr hab. prof. UŚ Leszek Marynowski, dr Damian Absalon, dr hab. prof. UŚ Jerzy Cabała, dr Michał Zatoń.

Strategia została przedłożona do zatwierdzenia Radzie Wydziału na posiedzeniu w dniu 3. grudnia 2013 r.

- d. *Sposób uwzględnienia wyników badania losów absolwentów (o ile zostały uwzględnione; opis na czym polegał)*

Wydziałowy Zespół Jakości Kształcenia pracuje nad organizacją systemu monitorowania losów zawodowych absolwentów. Wielu prowadzących ma dobre kontakty z absolwentami i tą drogą może śledzić dalsze tory kariery zawodowej swoich magistrantów. Prowadzących seminaria magisterskie zobligowano do przedstawienia konkretnych informacji o losach magistrantów (w miarę możliwości). Skorzystano również z pomocy Biura Karier UŚ.

- e. *Udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w tworzeniu programów kształcenia (o ile zostały uwzględnione; opis na czym polegał)*

Powołano trzy zespoły ds. dostosowania programów studiów do KRK.

Prowadziły one wewnętrzne szkolenia problemowe związane z wprowadzaniem KRK i nowych specjalności. Szkolenia organizowane były dla wszystkich nauczycieli akademickich wydziału a także dodatkowo w ramach Katedr. Każdy nauczyciel akademicki miał możliwość przedstawienia propozycji nowych przedmiotów jak i dostosowania do KRK

dotychczasowych. Propozycje były przedstawiane zespołom powołanym do wdrożenia KRK na wydziale. Opracowano efekty kształcenia oraz sylabusy na wszystkich kierunkach kształcenia.

- f. Sposób uwzględnienia wzorców międzynarodowych (*o ile zostały uwzględnione; opis na czym polegał*).

Wzorem poprzednich lat przeprowadzono konsultacje ze studentami, którzy uczestniczyli w programie Erasmus na temat realizowanych przez nich programów w trakcie wymiany, próbując uchwycić różnice i podobieństwa w programach studiów w ośrodkach w których studiowali.

- g. Sposób uwzględnienia potrzeb rynku pracy (*o ile zostały uwzględnione; opis na czym polegał*)

W celu uwzględnienia potrzeb rynku pracy nawiązano współpracę z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Katowicach i uzyskano środki na realizację projektu pt.: „Społeczno-gospodarcze i przestrzenne kierunki zmian regionalnego oraz lokalnych rynków pracy województwa śląskiego”, którego rezultatem jest kompleksowa analiza regionalnego i lokalnych rynków pracy w województwie śląskim. Projekt jest finansowany z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. W ramach projektu przeprowadzone zostały m.in. badania ankietowe wśród 200 podmiotów gospodarczych celem uchwycenia potrzeb rynku pracy z punktu widzenia pracodawców, jak również przeprowadzono konsultacje w zakresie funkcjonowania rynków pracy w subregionach (Częstochowa, Rybnik, Bielsko-Biała, Sosnowiec). Dokonano także ocenę przydatności absolwentów szkół średnich i wyższych z punktu widzenia potrzeb pracodawcy. Zobowiązano autorów do przekazywania wyników badań władzom wydziału.

W roku 2013 zakończono grant prowadzony przez pracowników Katedry Geografii Społeczno-Ekonomicznej; „Społeczno-gospodarcze i przestrzenne kierunki zmian regionalnego oraz lokalnych rynków pracy województwa śląskiego - SGP WSL”. Wyniki grantu przedstawiono na konferencji w dniu 29 listopada 2013 r.

2. System weryfikacji efektów kształcenia dla poszczególnych kierunków

- a. Proces weryfikacji efektów kształcenia (*czy zostały określone modułowe efekty kształcenia, metody ich weryfikacji, kryteria ocen, zasady realizacji praktyk*)

Kierunkowe Zespoły ds. zapewnienia Jakość Kształcenia przeprowadziły Ocenę efektów kształcenia na wybranych specjalnościach wszystkich trzech kierunków studiów. Raporty z ocen zostały przedłożone do pełnomocnika Wydziałowego Zespołu Jakości Kształcenia (od 1 . X. 2013 r – funkcje tę pełni – dr hab. Urszula Myga-Piątek)

- b. Zasady dyplomowania (*czy są sformułowane i stosowane*).

Dyplomowanie odbywa się według zasad określonych w regulaminie studiów. Nie sformułowano ich odrębnie dla wydziału. Zasady są jasno określone na stronie internetowej wydziału Nauk o Ziemi.

- c. Monitorowanie weryfikacji efektów kształcenia (*w tym także osiągniętych w ramach praktyk zawodowych*)

Po wdrożeniu Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia zostaną wdrożone procedury monitorowania weryfikacji efektów kształcenia

3. Zapewnienie wysokiej jakości kadry dydaktycznej

- a. Raport z wyników ankiety oceny zajęć dydaktycznych (*dane o skali – liczba arkuszy, liczba pracowników; średnia, jeśli ją obliczano, sposób uwzględniania wyników*)

W roku akademickim 2012/2013 przeprowadzono 3903 ankiety dokonując oceny zajęć 159 nauczycieli akademickich. Obliczona średnia wyniosła 4,31, a uzyskane oceny kształtowały się w granicach od 2,86 do 5,0. Wyniki są uwzględniane przy okresowej ocenie pracowników.

- b. Raport z hospitacji zajęć dydaktycznych (*jeśli je przeprowadzano; dane o skali – liczba arkuszy, liczba pracowników; sposób uwzględniania wyników*)

Decyzją WZJK hospitacją objęto jedynie doktorantów. W roku akademickim objętym sprawozdaniem nie zgromadzono dokumentacji poświadczającej odbyte hospitację. W roku akademickim 2013/2014 zostaną opracowane procedury hospitowania doktorantów WNoZ UŚ.

- c. Zbiorcze wyniki oceny okresowej pracowników

W roku akademickim 2012/2013 Komisja ds. Oceny Nauczycieli Akademickich oceniła łącznie 57 pracowników dydaktycznych, spośród których 43 otrzymało oceny pozytywne, 11 osób oceny warunkowo pozytywne i jedna ocenę negatywną.

- d. Ocena spełnienia wymogów formalnych dotyczących kadry dydaktycznej (*minimum kadrowe, zgodność prowadzonych badań z obszarami kształcenia, ewentualne zagrożenia*)

Wydział spełnia wymogi formalne dotyczące kadry dydaktycznej.

4. Działania na rzecz zapewniania studentom dydaktycznego, naukowego i materialnego wsparcia w procesie uczenia się

- a. Ocena wsparcia dla studentów i doktorantów
 - *opieki naukowej, zwłaszcza w ramach prowadzonych seminariów dyplomowych oraz prac projektowych,*
 - *opieki nad poszczególnymi latami studiów i specjalnościami,*
 - *dostępności nauczycieli akademickich na konsultacjach,*
 - *dostępności pracowników administracyjnych i dydaktyków pełniących funkcje opiekunów specjalnych (w tym zwłaszcza dziekanatów, biblioteki, opiekunów praktyk i projektów dydaktycznych oraz Erasmus),*
 - *stopnia wykorzystania oferowanego wsparcia.*

Studenci i doktoranci otrzymują odpowiednie wsparcie przez prowadzących seminaria, zwłaszcza, że w większości grupy seminaryjne są mało liczne i istnieje duża możliwość indywidualizacji procesu nauczania w tych grupach. Opiekę nad poszczególnymi latami studiów powierza się doświadczonym nauczycielom akademickim uzyskującym dobre wyniki w ankietach studenckich.

Nauczyciele akademicki są dostępni na konsultacjach dla studentów dwa razy w tygodniu oraz dodatkowo dla studentów niestacjonarnych, a informacja o konsultacjach przedstawiona jest na stronie internetowej Wydziału oraz dodatkowo w sekretariatach poszczególnych katedr. Na stronie tej przedstawione są także informacje dotyczące dostępności Dziekanów, pracowników obsługi studentów, opiekunów lat oraz osób odpowiedzialnych za programy wymiany studentów.

b. Ocena zasobów materialnych wspierających kształcenie

- *infrastruktury dydaktycznej: sal dydaktycznych (w tym laboratoriów komputerowych i specjalistycznych), wyposażenia w środki audiowizualne, dostępu studentów do komputerów poza godzinami zajęć dydaktycznych itp.,*
- *dostępności pomocy dydaktycznych (podręczników, skryptów, notatek w Internecie i innych),*
- *wyposażenia bibliotek i czytelní, dostępu do komputerowych baz danych i katalogów w Uczelni i poza nią (liczba woluminów i warunki lokalowe),*
- *wyposażenia w sprzęt komputerowy,*
- *racjonalności harmonogramów zajęć i organizacji zajęć.*

Infrastrukturę dydaktyczną Wydziału Nauk o Ziemi aktualnie można ocenić jako bardzo dobrą. Składa się na nią, między innymi, 6 sal wykładowych z pełnym wyposażeniem w urządzenia multimedialne tj. rzutniki, projektory, komputery. Dodatkowo jedna z sal wyposażona jest w tablicę multimedialną. Wydział dysponuje również aulą na 550 miejsc wyposażoną w sprzęt multimedialny. Dla celów dydaktycznych aula dzielona jest na dwie odrębne jednostki z pełnym wyposażeniem w środki audiowizualne. W ramach remontu powstało kilka sal spełniających wymogi sal wykładowych dla studiów magisterskich (wykłady dla ok. 25 osób), także kompletnie wyposażone w projektory i komputery. Na wydziale funkcjonują także 4 pracownie informatyczne z 42 stanowiskami. Na zajęcia prowadzone w grupach laboratoryjnych udostępniane są przenośne rzutniki. W 2013 r. ukończono remont i modernizację specjalistycznego laboratorium wydziałowego (Laboratorium Analiz Gleb, Gruntów i Skał, Laboratorium Analiz Wody).

Biblioteka WNoZ jest biblioteką specjalistyczną wchodzącą w skład systemu biblioteczno-informacyjnego Uniwersytetu Śląskiego. Zbiory biblioteki wydziałowej są w pełni skatalogowane i dostępne w systemie OPAC z możliwością wypożyczenia poprzez rezerwację elektroniczną. Liczą ok. 20 000 pozycji oznaczonych BNZ, 21 000 w pozostałych magazynach, 100 tytułów skryptów, spośród których każdy liczy kilka bądź kilkanaście egzemplarzy. Biblioteka posiada dostęp do pełnotekstowych czasopism naukowych oraz baz abstraktowych. W czytelní zainstalowane są komputery z dostępem do Internetu. Pracownicy i studenci mają dostęp do bibliotek cyfrowych i platformy e-book oraz katalogów bibliotek polskich i światowych.

Warunki lokalowe są bardzo dobre. Komputeryzacja czytelní została sfinansowana z nagrody jaką WNoZ otrzymał od Zarządu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Dobry jest również stan dostępnych pomocy dydaktycznych w postaci podręczników, skryptów, które są na bieżąco aktualizowane w miarę zgłaszania potrzeb. W czytelní zainstalowano także kserograf dla pracowników i studentów.

Organizacją zajęć dydaktycznych zajmuje się Wydziałowa Pracownia Obsługi Dydaktyki i Prac Badawczych. Harmonogramy przygotowywane są zgodnie z założeniami regulaminu studiów i udostępniane na stronie internetowej wydziału, gdzie przedstawiane są również informacje o wszelkich zmianach, terminach egzaminów i innych wydarzeniach dydaktycznych.

Z uwagi na specyfikę zajęć laboratoryjnych oraz prac terenowych z zakresu nauk o Ziemi postulowane jest zmniejszenie liczebności grup seminaryjnych do 8 osób.

5. Gromadzenie i udostępnianie informacji o programach i procesie kształcenia

a. Stan wdrożenia karty nauczyciela akademickiego

Nauczyciele akademicy na bieżąco uzupełniają niezbędne informacje

b. Publikowanie informacji o programach kształcenia (*w tym o efektach kształcenia i sposobach ich weryfikacji*)

Efekty kształcenia, Programy studiów, KRK oraz Sylabusy są zgodnie z wymogami dostępne na stronie <http://www.wnoz.us.edu.pl/krk.php>

Publikowanie informacji o organizacji procesu kształcenia

Na stronie WNoZ są opublikowane informacje o programach kształcenia realizowanych na wydziale oraz organizacji procesu kształcenia.

c. Publikowanie informacji o działaniach w ramach SZJK

Nie publikowano takich informacji.

6. Dobre praktyki jednostki w zakresie jakości kształcenia.

Planuje się organizację zabrania, na którym najwyżej ocenieni nauczyciele akademicy podzielą się uwagami na temat metod i sposobów prowadzenia zajęć.

Planowane jest także zebranie w styczniu 2014 r. w którym wszyscy nauczyciele akademicy WNoZ zostaną informowani o zasadach ankietyzacji nauczycieli akademickich oraz wytycznych związanych z procedurą oceny efektów kształcenia.

Raport przygotowała dr hab. Urszula Myga-Piątek, Przewodnicząca (od 1.X. 2013 r.) Wydziałowego Zespołu zapewnienia Jakości Kształcenia, we współpracy z Wydziałowym Zespołem ds. Jakości Kształcenia.